

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W WOŁOMINIE

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2024”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 4¹ ust. 1, ust. 2 oraz ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151), oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2024”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wołomina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Wołominie
z dnia 2024 r.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2024

Wstęp

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2024 (zwany dalej Programem) określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód zdrowotnych i społecznych, które wynikają z używania alkoholu i narkotyków oraz innych zaburzeń zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. Tworzony jest na podstawie „Diagnozy potrzeb w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy” prowadzonej na zlecenie Gminy przez Oficynę Profilaktyczną z Krakowa oraz w oparciu o realizację Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (NPZ) i określony w nim cel operacyjny nr 2: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi. W Programie uwzględnione zostały również rekomendacje i priorytety dotyczące realizowania i finansowania gminnych programów wskazane przez Krajowe Centrum Profilaktyki Uzależnień z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dn. 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów/klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy również przeciwdziałanie narkomanii. Zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie

zając sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469) w art. 2 wprowadziła zmiany do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Między innymi art. 4¹ ust. 2 otrzymał brzmienie: „Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika.”

Realizując Program należy bezwzględnie przestrzegać ustawowego wymogu, aby każde zadanie, które zostało wpisane do Programu, dotyczyło profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w rozumieniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Tylko na takie zadania mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o czym stanowi art. 11¹ust. 1: „W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4¹ gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18”. W kontekście brzmienia art. 4¹, planując działania w ramach Gminnego Programu, należy jednocześnie uwzględnić zadania wskazane do realizacji przez Narodowy Program Zdrowia.

W Programie określono cel główny jako:

Prewencja powstawania problemów związanych ze spożyciem alkoholu i innych środków zmieniających świadomość oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, minimalizowanie rozmiarów i natężenia problemów już istniejących oraz tworzenie zasobów do podejmowania działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Z uwagi na duże zagrożenie oraz ryzyko szkód związanych z problemami alkoholowymi oraz uzależnieniami od narkotyków i uzależnieniami behawioralnymi, niniejszy Program adresowany jest do wszystkich mieszkańców gminy Wołomin, a nie tylko do rodzin z ww. problemami czy też do grup podwyższonego ryzyka.

Program opracowany został w oparciu o przepisy określone w art. 4¹ ust 1 - 2a i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151), art. 2 ust. 1 pkt 1-3, art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 25 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939).

Ponadto do realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn.zm),
2. Ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1608),
3. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 991 z późn. zm),
4. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123),
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561 z późn. zm),

6. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm)
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642),
9. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025.
10. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023, przyjęty Uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r.

Rzetelne zaplanowanie Programu dla gminy Wołomin wymagało przybliżenia danych z poszczególnych obszarów takich jak: demografia, rynek pracy, wychowanie i edukacja, kultura, sport i rekreacja, opieka zdrowotna i rynek alkoholowy w gminie Wołomin.

W następnej kolejności przedstawione zostały dane dotyczące rynku alkoholowego w gminie oraz wybrane dane z badań ankietowych ukazujące ogólne problemy uzależnień i przemocy dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie gminy Wołomin i ich rodzin. W końcowej części programu znajdują się rekomendacje sporządzane na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz wynikające z nich działania.

Rozdział 1.

Ocena sytuacji, analiza danych i zasoby

Podstawę do opracowania Programu stanowi przeprowadzona w 2023 roku „Diagnoza potrzeb w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy”. W ramach analizy uzyskanych danych w oparciu o przeprowadzone badania lokalne wśród uczniów wybranych wołomińskich szkół, została podjęta próba określenia rozmiarów spożycia alkoholu w gminie, analiza działań profilaktycznych podejmowanych w gminie, jak i kontekst społeczny. W ramach diagnozy zbierane były też dane z istniejących źródeł takie jak dokumenty, raporty, opracowania i statystyki instytucji zajmujących się problematyką uzależnienia. Dane pozyskiwane były z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wołominie.

A. DEMOGRAFIA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju. Gminę Wołomin zamieszkuje 51 158 osób (stan na koniec 2022 roku). W stosunku do roku 2020 liczba mieszkańców zmniejszyła się, a wartość spadkowa kształtuje się na poziomie 0,9%.

Liczba kobiet zamieszkujących gminę Wołomin jest większa niż liczba mężczyzn – stanowią one 52,6% ogólnej liczby ludności (26 889 kobiet), natomiast mężczyźni 47,4% (24 269 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 111, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 111 kobiet.

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Wołomin w 2022 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -2,46 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował niższą wartość niż w powiecie wołomiński (1,38) oraz województwie mazowieckim (-2,24). W ostatnich latach zauważalne są wahania w zakresie przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, zarówno w przypadku gminy Wołomin, powiatu wołomińskiego, jak i województwa.

Tabela 1. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Wołomin w porównaniu do powiatu wołomińskiego i województwa mazowieckiego na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
gmina Wołomin	-2,01	-4,06	-2,46
powiat wołomiński	2,62	0,61	1,38
województwo mazowieckie	-1,96	-3,54	-2,24

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Wołomin według ekonomicznych grup wieku w roku 2022 przedstawiała się następująco:

- 19,7% mieszkańców Gminy było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia,
- 57,9% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia,
- 22,4% mieszkańców Gminy było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet jest to 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Wołomin. Na przestrzeni lat 2020-2022 udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, utrzymywał się na względnie stałym poziomie. Spadek zauważalny jest w przypadku odsetka osób w wieku produkcyjnym, z kolei procent mieszkańców w wieku poprodukcyjnym ulegał systematycznemu wzrostowi. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco odmiennie niż odnotowano w przypadku całego kraju, gdzie w 2022 roku 18,4% społeczeństwa stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 58,7% w wieku produkcyjnym, natomiast 22,9% – osoby w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Udział ludności gminy Wołomin według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2020-2022 (w procentach)

wyszczególnienie	2020	2021	2022
wiek przedprodukcyjny	19,8	19,8	19,7
wiek produkcyjny	58,4	58,2	57,9
wiek poprodukcyjny	21,7	22,0	22,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

B. RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie wołomińskim. W 2022 roku kształtowała się ona na poziomie 6,9% i tym samym była wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanej w województwie mazowieckim (4,2%) oraz stopy bezrobocia odnotowanej w przypadku średniej dla całego kraju (5,2%). Od 2020 roku stopa bezrobocia w powiecie wołomińskim, województwie mazowieckim oraz całym kraju ulegała stopniowemu spadkowi.

Na koniec 2022 roku w gminie Wołomin było zarejestrowanych łącznie 1 204 osób bezrobotnych. Oznacza to spadek względem 2020 roku na poziomie 23,0%, z kolei w porównaniu do 2021 roku dostrzegalny jest spadek o 14,8%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2022 roku mniej niż mężczyzn (liczba kobiet – 553, liczba mężczyzn – 652).

C. WYCHOWANIE I EDUKACJA

W 2022 roku na terenie gminy Wołomin funkcjonowało 19 publicznych placówek oświatowych, z czego 9 z nich to szkoły podstawowe, 2 zespoły szkolno-przedszkolne, 1 liceum ogólnokształcące, 6 przedszkoli, a 1 placówka stanowi Zespół Szkół, w którego skład wchodzi szkoła podstawowa oraz licem. Poniżej podano szczegółowy wykaz placówek:

1. I Liceum Ogólnokształcące im. Wacława Nałkowskiego w Wołominie,
2. Zespół Szkół nr 3 w Wołominie, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II i III Liceum Ogólnokształcące im. Jana Pawła II,
3. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Ignacego Łukasiewicza w Wołominie,
4. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wołominie,
5. Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marynarki Wojennej RP w Wołominie,
6. Sportowa Szkoła Podstawowa nr 5 im. Polskich Olimpijczyków w Wołominie,
7. Szkoła Podstawowa nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi im. Królowej Jadwigi w Wołominie,
8. Szkoła Podstawowa im. Jana Henryka Dąbrowskiego w Czarnej,
9. Szkoła Podstawowa im. Fryderyka Chopina w Starych Grabiach,
10. Szkoła Podstawowa im. Ignacego Jana Paderewskiego w Zagościńcu,
11. Szkoła Podstawowa im. ks. Ignacego Skorupki w Ossowie,
12. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Duczkach, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II i Przedszkole im. Pszczółki Mai,
13. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Leśniakowiznie, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Małych Odkrywców,
14. Przedszkole nr 2 im. Pyzy Wędrowniczki w Wołominie,
15. Przedszkole nr 5 im. Kota w Butach w Wołominie,
16. Przedszkole nr 6 im. Bajka w Wołominie,
17. Przedszkole nr 8 im. Czerwonego Kapturka w Wołominie,
18. Przedszkole nr 9 im. Jasia i Małgosi w Wołominie,
19. Przedszkole nr 10 im. Misia Uszatka w Wołominie.

Gmina Wołomin zapewnia bezpłatny dowóz do Szkoły Podstawowej w Leśniakowiznie. W roku szkolnym 2021/2022 oraz 2022/2023 z dowozu skorzystało po 28 uczniów. Gmina korzystając ze środków własnych organizowała także transport do szkół i placówek oświatowych dla uczniów z niepełnosprawnościami, z kolei rodzinom uczniów, którzy nie skorzystali z dowozu zwracano koszty przejazdu. W roku szkolnym 2021/2022 z dowozu skorzystało 86 dzieci, z kolei w roku 2022/2023 – 90 uczniów.

D. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalna na terenie Gminy realizowana jest przede wszystkim poprzez Miejski Dom Kultury w Wołominie, który w 2022 roku był organizatorem wielu wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych, zaspokajających potrzeby mieszkańców w różnym wieku. Działalność MDK skierowana jest na wypracowanie modelu instytucji wiodącej w zakresie kulturalnym w regionie.

Na terenie gminy działa również Miejska Biblioteka Publiczna, im. Zofii Nałkowskiej w Wołominie, która jest nowoczesną instytucją kultury, organizującą wydarzenia tematyczne oraz spotkania skierowane na konkretną lekturę.

Bibliotekę w 2022 roku odwiedziło 54 305 razy, zarejestrowanych zostało 7 204 osób, wypożyczonych zostało 92 897 książek, 2 025 multimediiów oraz 821 gier planszowych. Ponadto wydanych zostało 430 kodów do usługi Legimi.

Zadania w zakresie popularyzacji sportu wśród mieszkańców gminy Wołomin realizowane są przede wszystkim przez Ośrodek Sportu i Rekreacji „HURAGAN” Wołomin organizujący liczne wydarzenia sportowe, skierowane głównie do dzieci i młodzieży z terenu Gminy.

E. OPIEKA ZDROWOTNA

Na system opieki zdrowotnej w gminie Wołomin w 2022 roku składały się następujące placówki:

1. Miejski Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej nr 1 w Wołominie,
2. Miejski Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej nr 2 w Wołominie,
3. Szpital Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Wołominie,

4. Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, któremu podlegają:
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia,
 - Poradnia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych,
 - Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dzieci,
 - Świetlica Środowiskowa nr 1 w Wołominie, ul. Mieszka I 16,
 - Świetlica Środowiskowa nr 2 w Wołominie, ul. Kurkowa 35.

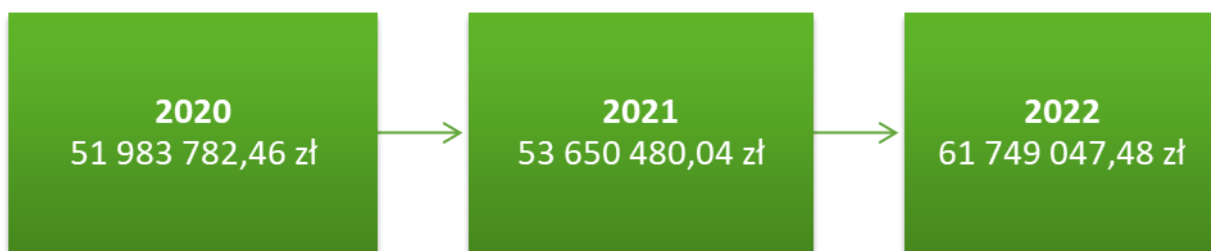
W 2022 roku na terenie gminy Wołomin, w ramach działań z zakresu zdrowia organizowano imprezy, szkolenia oraz inne usługi związane z realizacją programów z zakresu zdrowia, w tym edukacji zdrowotnej oraz promocji zdrowego stylu życia skierowanych do mieszkańców Gminy.

Z dostępnych danych GUS wynika, iż w gminie Wołomin w 2022 roku na 1 przychodnię przypadają 7 308 mieszkańców. Jest to wartość znacznie wyższa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 18 227. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 2,0 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy, co jest wartością wyższą, a tym samym bardziej korzystną od tej dla całego powiatu wołomińskiego (1,3).

F. RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE WOŁOMIN

W 2022 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Wołomin wyniosła łącznie 61 749 047,48 zł, w tym najwięcej, bo 30 948 494,12 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Wartość napojów o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) wyniosła w Gminie 7 413 186,45 zł, a o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa) – 23 387 366,91 zł. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2020-2022 wartość sprzedanego alkoholu ulegała systematycznemu wzrostowi.

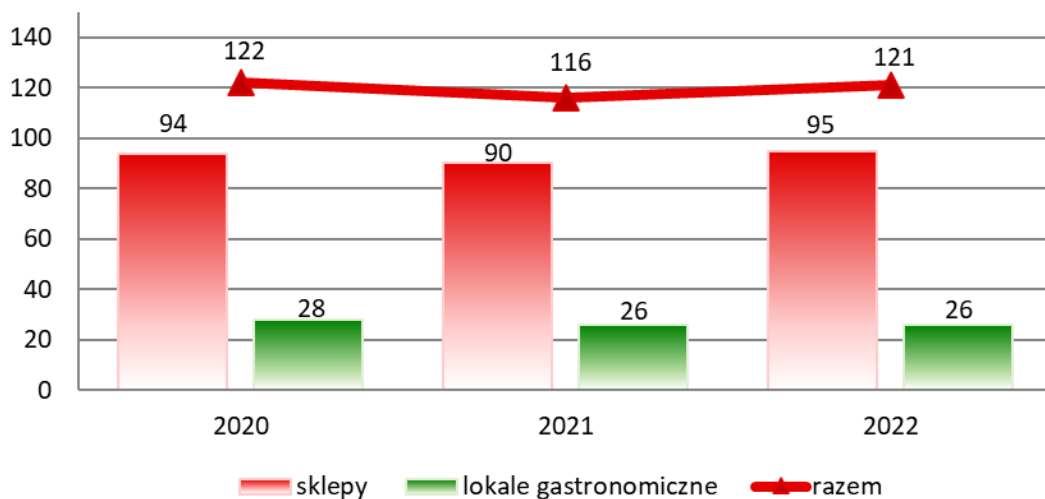
Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Wołomin w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

W roku 2022 na terenie gminy Wołomin działalność prowadziło łącznie 121 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 95 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 26 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Można zauważyć, że liczba sklepów w analizowanych latach wahała się, z kolei liczba lokali gastronomicznych spadła o 2 w 2021 roku i ta tendencja utrzymała się w 2022 roku.

Wykres 1. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wołomin w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok

Problem picia alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz zjawisko przemocy.

Na podstawie badań naukowych określono, iż w Polsce 943 tys. dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat ma rodziców borykających się z problemami wynikającymi z picia. Populacja ta stanowi ok. 13% tej grupy wiekowej. Odsetek ten waha się od 11% wśród dzieci do 4. roku życia do prawie 15% w grupie wiekowej 13–17 lat. Dzieci te stanowią grupę ryzyka – ze względu na kumulację czynników ryzyka (obciążenia genetyczne, niekorzystne środowisko rozwoju, zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców, normy oraz wzorce rodzinne i środowiskowe) są szczególnie narażone na podejmowanie zachowań ryzykownych, w tym wczesną inicjację alkoholową i ryzykowne spożywanie alkoholu. Bardzo istotną formą pomocy tej grupie dzieci jest włączenie ich w program realizowany w opiekuńczych i specjalistycznych (realizujących program socjoterapeutyczny) placówkach wsparcia dziennego oraz na zajęciach socjoterapeutycznych i rozwojowych, prowadzonych przez samorządy lokalne.

Do zadań własnych gminy należy udzielanie wsparcia członkom rodzin osób uzależnionych od alkoholu, w tym dzieciom (art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi). Pomoc ta może mieć różną formę, odbywać się w kontakcie indywidualnym lub poprzez uczestnictwo w zajęciach grupowych. Należy jednak wziąć pod uwagę, że chodzi tu o specjalne miejsca, w których udzielana jest pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym i innych grup ryzyka, a nie o typowe świetlice szkolne czy wiejskie.

Zmiany organizacyjne związane z funkcjonowaniem placówek utrudniały również realizację zajęć profilaktyczno-edukacyjnych w tradycyjnej formie. Choć przy trybie nauki zdalnej lub hybrydowej trudno jest znaleźć programy profilaktyczne do realizacji przy wykorzystaniu narzędzi teleinformatycznych i należy z ostrożnością podchodzić do zapewnień, iż mogą być one równie skuteczne jak praca z dziećmi i młodzieżą w formule tradycyjnej, nie należy jednak rezygnować z prób docierania do młodych ludzi z przekazem, na jakim nam zależy. Ważne jednak, by przekaz nie ograniczał się do wykładu, przesłania filmu czy tekstu do przeczytania, ale jak najbardziej aktywizował młodych ludzi. Należy również rozdzielić dwie kwestie: szkolenie przygotowujące nowych realizatorów programu (np. nauczycieli) i prowadzenie programu z docelowym odbiorcą: dziećmi, młodzieżą lub dorosłymi w formule pracy online. (Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2023 roku, KCPU).

Istotne z punktu widzenia trwałości i jakości życia rodziny z problemem alkoholowym lub narkotykowym jest objęcie pomocą terapeutyczną wszystkich jej członków.

Tabela 3 - Dane z Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ w Wołominie

Rok	Dorośli z rodzin z problemem alkoholowym lub narkotykowym korzystający z terapii	Dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub narkotykowym korzystający z terapii
2017	368	78
2018	378	90
2019	353	81
2020	302	61
2021	284	47
2022	305	57
2023	487	76

Z danych Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień SPZOZ wynika, że liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej (indywidualnej i grupowej) ze względu na doznane szkody psychiczne, spadła w porównaniu do poprzednich lat.

Tabela 4 - Dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wołominie

Rok	Liczba nowych wniosków, które wpłynęły do GKRPA	Liczba osób wezwanych na posiedzenia GKRPA	Liczba wniosków skierowanych do sądu
2017	50	131	38
2018	60	142	46
2019	59	142	46
2020	31	74	36
2021	46	75	30
2022	37	85	13
2023	42	107	17

Tabela 5 – Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy socjalnej w związku z występowaniem w rodzinie problemu alkoholizmu lub narkomanii
2017	49
2018	51
2019	57
2020	51
2021	53
2022	34
2023	57

Nadużywanie alkoholu stanowi istotny czynnik ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie. Z danych Komendy Głównej Policji wynika, że w 2022 roku policjanci podjęli ponad 61 tys. interwencji w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie (z wykorzystaniem procedury „Niebieskiej Karty”). 48% tych interwencji dotyczyło sytuacji kiedy sprawca przemocy w rodzinie był w stanie nietrzeźwości. Z badań przeprowadzonych w kwietniu 2020 roku przez zespół pod kierownictwem dr. hab. J. Chodkiewicza, prof. UŁ z Zakładu Psychoprofilaktyki i Psychologii Uzależnień Instytutu Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego wynika, że połowa spośród osób, które zmieniły swój styl spożywania alkoholu w czasie pandemii COVID-19 to osoby, które zaczęły pić więcej. Były to osoby spożywające alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy już przed pandemią. Z badań przeprowadzonych przez Instytut Millward Brown SMG/KRC wynika, że 90% osób stosujących przemoc wobec swoich bliskich wskazuje nadużywanie alkoholu jako „przyczynę” stosowania przez nich przemocy w rodzinie. I chociaż często jest to tylko usprawiedliwienie dla ich własnych zachowań, to część z nich ma nadzieję, że jeśli przestaną pić, to będą w stanie zmienić sposób, w jaki traktują swoich bliskich i zaprzestaną krzywdzenia. Zależność między spożywaniem alkoholu i ujawnieniem stosowania przemocy w gminie Wołomin ukazują poniższe dane:

Tabela 6 - Dane z Komendy Powiatowej Policji w Wołominie

Rok	Liczba założonych procedur Niebieskiej Karty podczas interwencji Policji	Odsetek osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu
2017	40	82%
2018	59	81%
2019	50	72%
2020	49	96%
2021	38	94%
2022	45	73%
2023	59	52%

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wołominie w 2022 roku łącznie prowadził 88 procedur Niebieskich Kart, z czego u 46 rodzin, w których występował problem alkoholowy. W roku 2023 nastąpił wzrost w tym obszarze, w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego realizowano 108 procedur „Niebieskie Karty”, w tym w 61 rodzinach współwystępowała problematyka nadużywania alkoholu.

Tabela 7 – Dane z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Rok	Liczba rodzin z problemem alkoholizmu lub narkomanii, w których prowadzona była procedura „Niebieskiej Karty”
2017	43
2018	46
2019	54
2020	42
2021	52
2022	46
2023	61

W sierpniu 2023 roku przeprowadzono na terenie gminy Wołomin kampanię profilaktyczną i edukacyjną wśród sprzedawców i właścicieli sklepów oraz punktów gastronomicznych posiadających zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych. Celem kampanii było ukazanie skali zjawiska dostępności sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, edukacja oraz promocja dobrych praktyk w przypadku odpowiedzialnych sprzedawców.

Kampania składała się z trzech części:

- badania dostępności sprzedaży alkoholu nieletnim
- audytu punktu sprzedaży alkoholu i szkolenia sprzedawców w punkcie
- spotkania o charakterze edukacyjnym z właścicielami/przedstawicielami punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Kampania została zrealizowana przez firmę zewnętrzną. Realizatorem projektu była osoba wyglądająca na osobę niepełnoletnią (tzw. „tajemniczy klient”) oraz trener. Do Kampanii zgłoszono 119 punktów sprzedaży napojów alkoholowych (wszystkie sklepy oraz lokale gastronomiczne znajdujące się na terenie Gminy, które miały wydane pozwolenia na sprzedaż alkoholu w miesiącu poprzedzającym badanie). Ostatecznie w 115 punktach doszło do przeprowadzenia badania.

W 113 punktach sprzedaży napojów alkoholowych (tj. 98,3%) sprzedawcy zapytali „tajemniczego klienta” o dowód osobisty, po czym gdy osoba dokonująca zakupu go nie okazała, sprzedawca omówił sprzedaż alkoholu. W 2 badanych punktach (tj. 1,8%) nie spytano „tajemniczego klienta” o okazanie dowodu tożsamości, a co za tym idzie chciano sprzedać alkohol osobie, która w danym roku co prawda ukończyła 18-ty rok życia, dlatego w świetle prawa jako pełnoletnia nie złamała prawa przy próbie zakupu, jednak jej wygląd i zachowanie powinno budzić uzasadnione wątpliwości sprzedawcy. Dla porównania w tożsamym badaniu przeprowadzonym w 2022 roku w 12 punktach sprzedaży nie spytano „tajemniczego klienta” o okazanie dowodu osobistego. W latach poprzednich gotowość do sprzedaży alkoholu bez żądania przez sprzedawcę dokumentu potwierdzającego wiek klienta była bardzo wysoka (ok.90%).

Na podstawie zgromadzonego materiału można stwierdzić pozytywny skutek przeprowadzania cyklicznych kampanii profilaktycznych i edukacyjnych wśród sprzedawców napojów alkoholowych z terenu Gminy Wołomin. Świadomość zdrowotnych oraz społecznych skutków spożywania alkoholu przez osoby nieletnie jak również narażenie się na konsekwencje prawne w przypadku sprzedaży alkoholu osobie nieuprawnionej zdecydowanie wzrosła w ostatnich latach wśród sprzedawców i właścicieli punktów.

Uzależnienia behawioralne.

Ze względu na skalę zasięgu uzależnienia behawioralne stają się bardzo poważnym problemem społecznym i świadczą o tym statystyki z ostatnich lat. Straty wynikające z uzależnienia są wielowymiarowe, dotyczą problemów funkcjonowania rodziny, zawodowego, edukacyjnego, ekonomicznego i konfliktów z prawem. Cechą uzależnień staje się ich współwystępowanie np. pracoholicy często sięgają po substancje pobudzające i narkotyki, osoby uzależnione od hazardu mają problem z alkoholem. Niepokojące jest zjawisko, że uzależnionymi stają się osoby coraz młodsze wiekowo, rośnie ryzyko uzależnień w okresie adolescencji, narasta problem wśród dzieci. W przypadku dzieci i młodzieży odnotowuje się szybsze przechodzenie od zachowań ryzykownych, fazy eksperymentów do uzależnienia, niż ma to miejsce w przypadku dorosłych. O ile w świadomości społecznej istnieje wiedza na temat problemów alkoholowych i związanych z zażywaniem narkotyków, o tyle problem uzależnień behawioralnych jest ciągle traktowany marginalnie i z pobłażaniem. Minimalizowanie znaczenia uzależnień behawioralnych ma wymierne konsekwencje w przypadku dzieci i młodzieży. Jeśli problem ryzykownych zachowań jest niedostrzegalny bądź bagatelizowany przez rodziców i opiekunów, to wiąże się to z dość późnym reagowaniem na już zaawansowane uzależnienie, które przejawia się wymiernymi konsekwencjami np. związanymi z edukacją szkolną, zaburzeniami emocjonalnymi i prawidłowym rozwojem osobowości. Nasilenie uzależnień behawioralnych związanych z technologiami cyfrowymi jest szczególnie widoczne na przełomie szkoły podstawowej i średniej. Uważa się, że wiek 12-14 lat jest eksplozją zachowań ryzykownych, które prowadzą do uzależnień.

F. WYBRANE DANE ANKIETOWE NA PODSTAWIE BADANIA „DIAGNOZA POTRZEB W OBSZARZE PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY” (Oficyna Profilaktyczna s.c.)

W tej części przedstawiony został problem uzależnień i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych i ponadpodstawowych, na terenie gminy Wołomin. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi.

Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie gminy Wołomin wypełnili łącznie 595 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że w

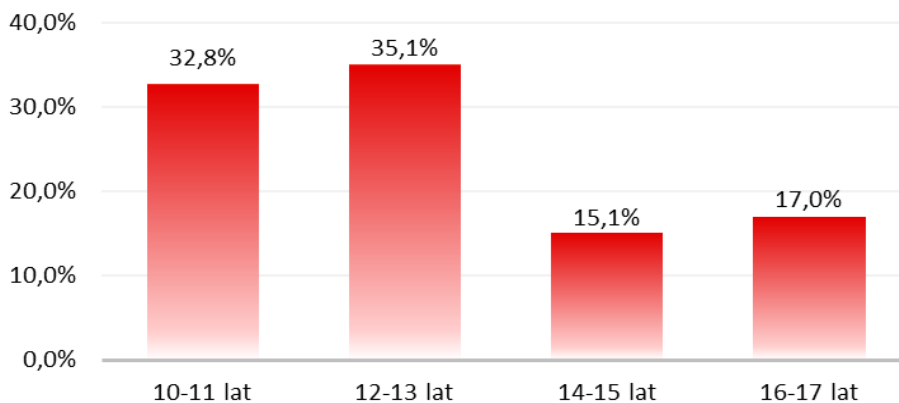
badaniu diagnozującym problemy społeczne, niewielką przewagę miały dziewczynki – stanowiły one 53,9% ogółu. Chłopcy wypełnili 46,1% kwestionariuszy.

Rysunek 2. Płeć: N=595¹

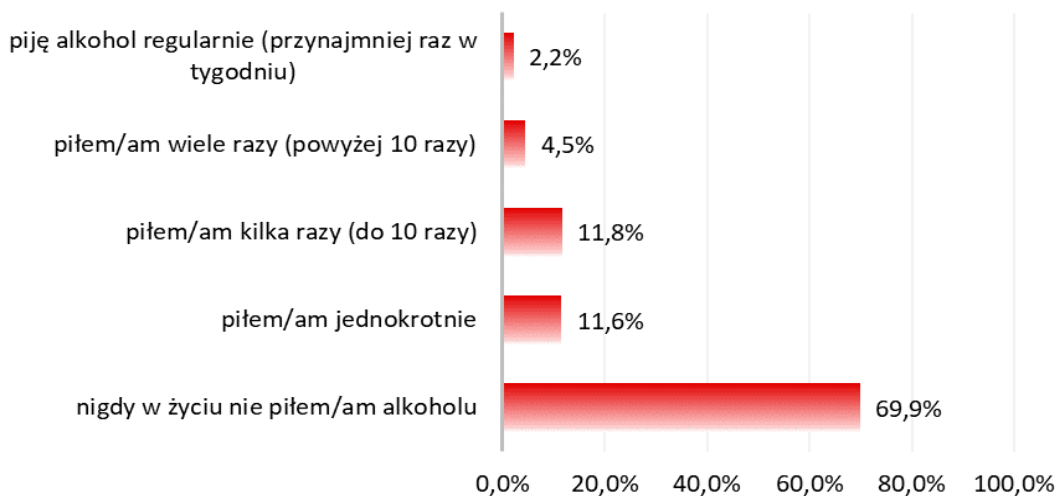
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, największą część kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat – 35,1%. Niewiele mniejszy odsetek respondentów zadeklarował wiek mieszczący się w przedziale 10-11 lat (32,8%), z kolei 17,0% badanych miało podczas badania 16-17 lat, a najniższy odsetek stanowili uczniowie w wieku 14-15 lat (15,1%).

Wykres 2. Wiek: N=595

Pierwszy obszar tematyczny, jaki został poruszony w kwestionariuszu ankiety dla uczniów z gminy Wołomin, dotyczył częstotliwości spożywania przez nich alkoholu. Zebrany materiał badawczy wykazał, że kontakt z nim miało 30,1% badanych. Większość osób, które oświadczyły, że sięgnęły po alkohol to uczniowie, którzy spożywali go kilka razy (do 10 razy) – 11,8%, a nieznacznie mniejszy odsetek wskazał na jednokrotne sięgnięcie po alkohol (11,6%). 4,5% respondentów piło napoje alkoholowe wiele razy (więcej niż 10 razy), a 2,2% osób robi to regularnie (przynajmniej raz w tygodniu).

Wykres 3. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=595

¹W Niniejszym opracowaniu „N” oznacza liczebność zbiorowości próby, czyli liczbę osób odpowiadających na dane pytanie.

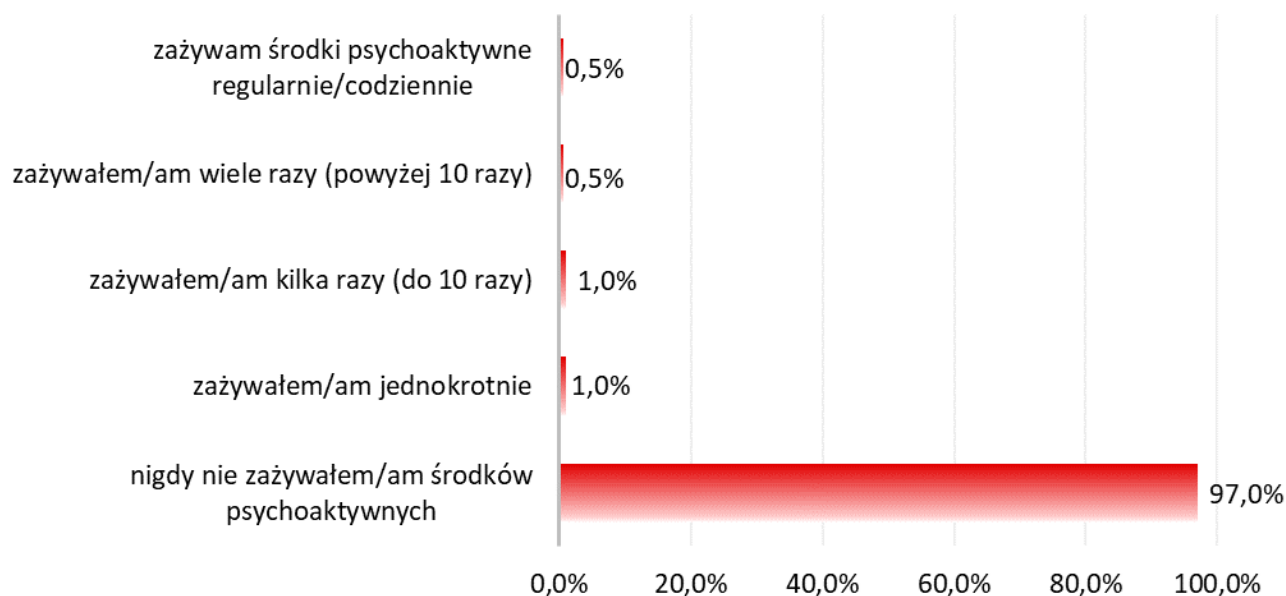
Następne pytanie zadane zostało uczniom, którzy zadeklarowali spożywanie kiedykolwiek alkoholu i odnosiło się do częstotliwości sięgania po niego w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Większość uczniów nie piła alkoholu w tym okresie (113 osób, tj. 63,1%). Wśród respondentów, którzy sięgnęli wtedy po alkohol najczęściej badanych spożywało go 1-2 razy (43 osoby, tj. 24,0%), natomiast 11 ankietowanych wskazało na picie alkoholu więcej niż 7 razy (6,1%), 10 respondentów robiło to 3-4 razy (5,6%), a 2 ankietowanych zadeklarowało picie alkoholu 5-7 razy (1,1%).

Tabela 6. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=179

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	63,1	113
1 – 2 razy	24,0	43
3 – 4 razy	5,6	10
5 – 7 razy	1,1	2
więcej niż 7 razy	6,1	11

Następny z analizowanych w Diagnostyce obszarów dotyczył zażywania środków psychoaktywnych. W celu dogłębnej analizy tego problemu, respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Z odpowiedzi uczniów wynika, że 3,0% z nich sięgnęło po substancje psychoaktywne, z czego po 1,0% uczniów zażywało je jednokrotnie oraz kilka razy (do 10 razy), a po 0,5% robiło to wiele razy (powyżej 10 razy) oraz zażywa tego typu środki regularnie/codziennie.

Wykres 4. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=595

Poniższa tabela przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Można zauważyć, że w tym okresie sięgnęło po nie 7 osób, wśród których 5 badanych zażywało tego typu substancje więcej niż 7 razy (27,8%), a 2 osoby robiły to 1-2 razy (11,1%).

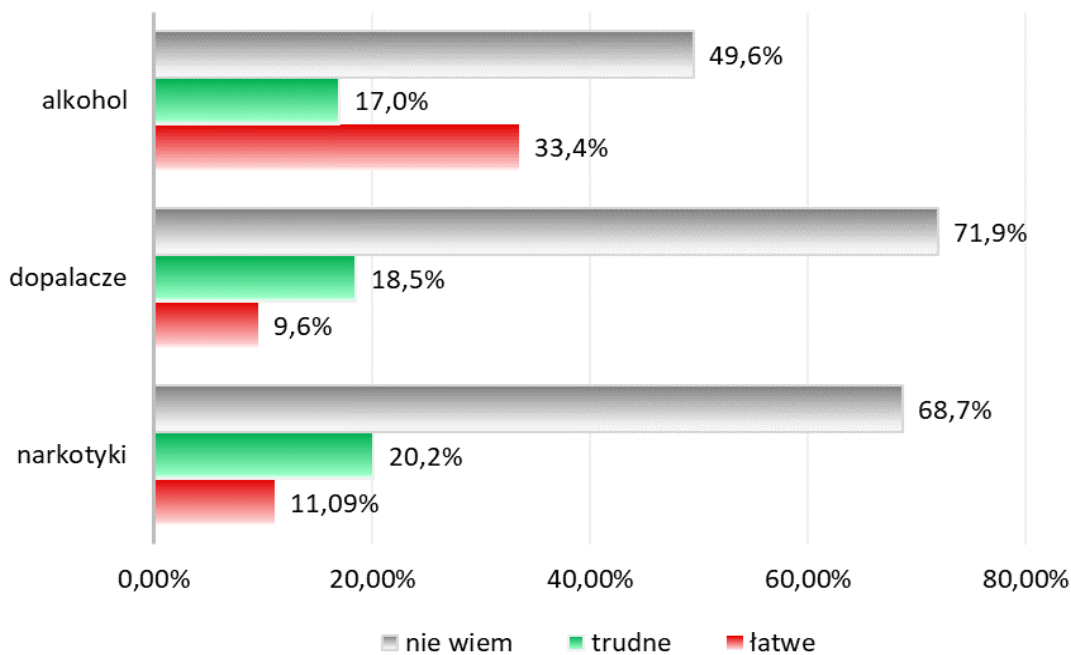
Tabela 7. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni? N=18

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	61,1	11
1 – 2 razy	11,1	2
3 – 4 razy	0,0	0
5 – 7 razy	0,0	0
więcej niż 7 razy	27,8	5

W następnej kolejności uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy i alkoholu w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

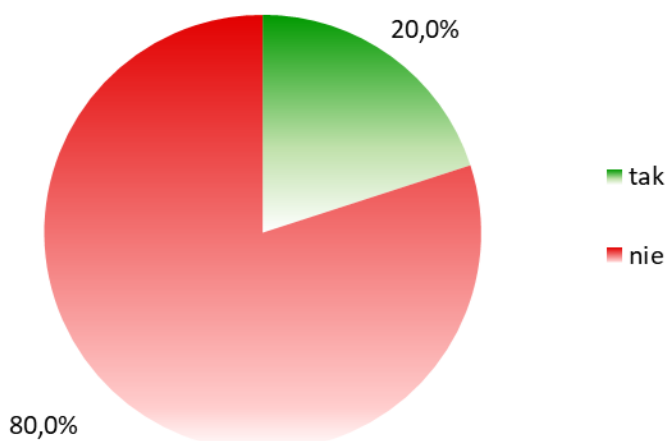
- narkotyki są łatwe do zdobycia według 11,9% ankietowanych, a trudne zdaniem 20,2%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia według 9,6% ankietowanych, a trudne zdaniem 18,5%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia według 33,4% ankietowanych, a trudny zdaniem 17,0%.

Wykres 5. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze i alkohol w swojej miejscowości byłoby to: N=595

Kolejne pytanie zadane respondentom miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy Wołomin. Zapytano uczniów o to, czy zdarzyło im się w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie doświadczyć przemocy. Twierdzącej odpowiedzi udzielił co piąty badany (20,0%).

Wykres 6. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=595

W celu pogłębionej analizy określono również to, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi można stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły – przyznało to 65 osób (59,6%), z kolei 30 respondentów wskazało na rodzeństwo (27,5%), a po 25 uczniów podało znajomych spoza szkoły oraz inne osoby, takie jak *osoby z osiedla, czy z rodziny, nauczycieli, kolegę* oraz *nieznajomych* (po 25 osób, tj. 22,9%). 13 ankietowanych doświadczyło przemocy ze strony rodziców (11,9%). 10 uczniów pominęło to pytanie nie odpowiadając na nie.

Tabela 8. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=109

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	59,6	65
rodzeństwo	27,5	30
znajomi spoza szkoły	22,9	25
inne osoby	22,9	25
rodzice	11,9	13

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Wśród ankietowanych 16 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Z zebranych danych można zauważyć, że:

- przemocy psychicznej doświadczyło 75 uczniów (72,8%),
- przemocy fizycznej doznało 55 uczniów (53,4%),
- przemocy seksualnej doświadczyło 14 respondentów (13,6%),
- zaniedbania doznało 6 ankietowany (5,8%).
-

Tabela 9. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=103

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	72,8	75
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	53,4	55
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	13,6	14

nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.

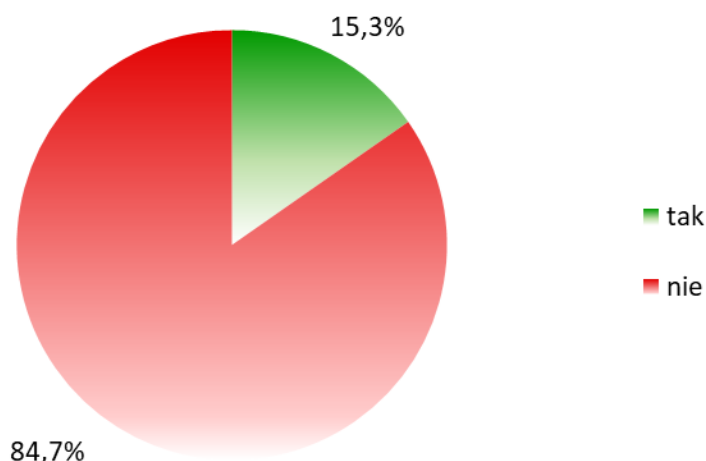
5,8

6

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

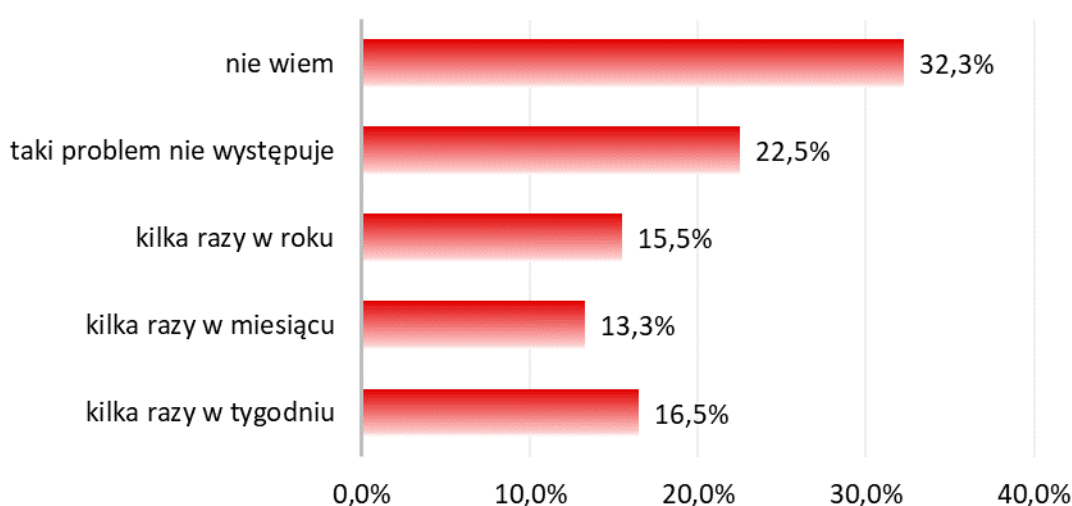
W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy w ciągu 12 miesięcy przed badaniem doszło do sytuacji, w której zastosowali oni przemoc wobec innych osób. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 15,3% uczniów.

Wykres 7. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=595

Następne pytanie dotyczyło częstotliwości występowania przemocy między uczniami w szkole. Co trzecia osoba nie potrafiła określić, czy ten problem jest obecny (32,3%). Respondenci, którzy przyznali, że w ich szkole się to zdarza stanowią 45,3% wszystkich badanych, przy czym 15,5% z nich przyznaje, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w roku, 13,3% – kilka razy w miesiącu, a 16,5% – kilka razy w tygodniu. Zdaniem 22,5% badanych problem przemocy między uczniami nie występuje w ich szkole.

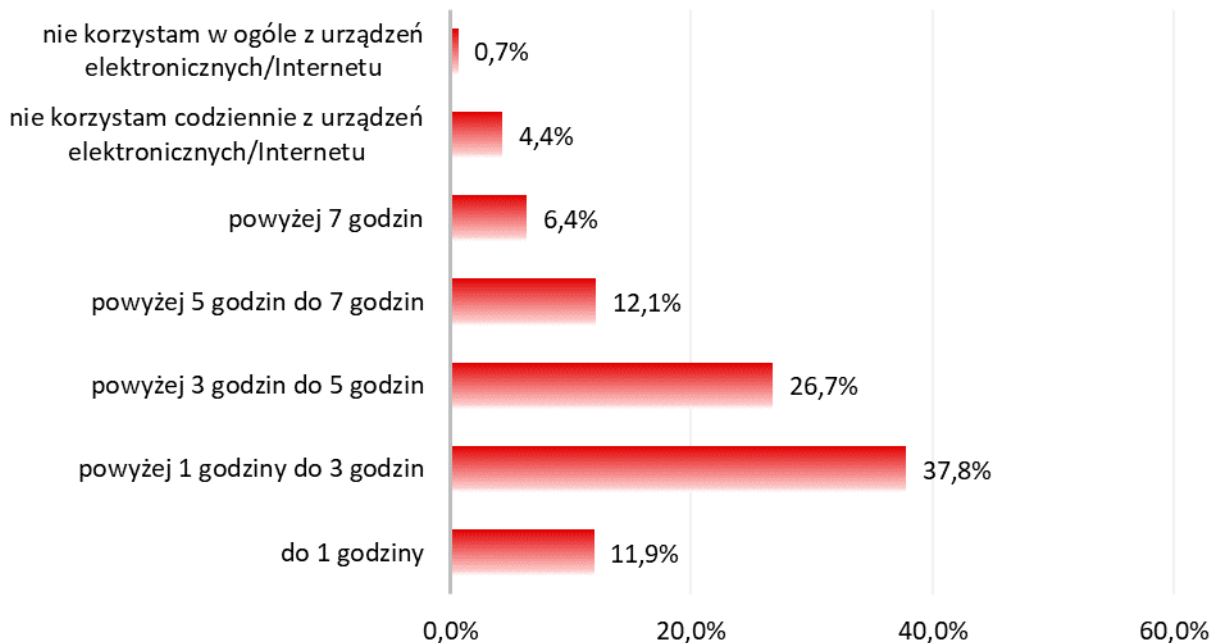
Wykres 8. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=595

Następnie uczniowie biorący udział w badaniu mieli odpowiedzieć na pytanie, czy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie doznali lub stosowali cyberprzemoc. 4,5% uczniów przyznało się do tego typu działań, natomiast 7,7% osób nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Jeśli chodzi o doznawanie cyberprzemocy 13,1% badanych potwierdziło, że zdarzyły im się takie sytuacje, z kolei 14,1% osób podało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

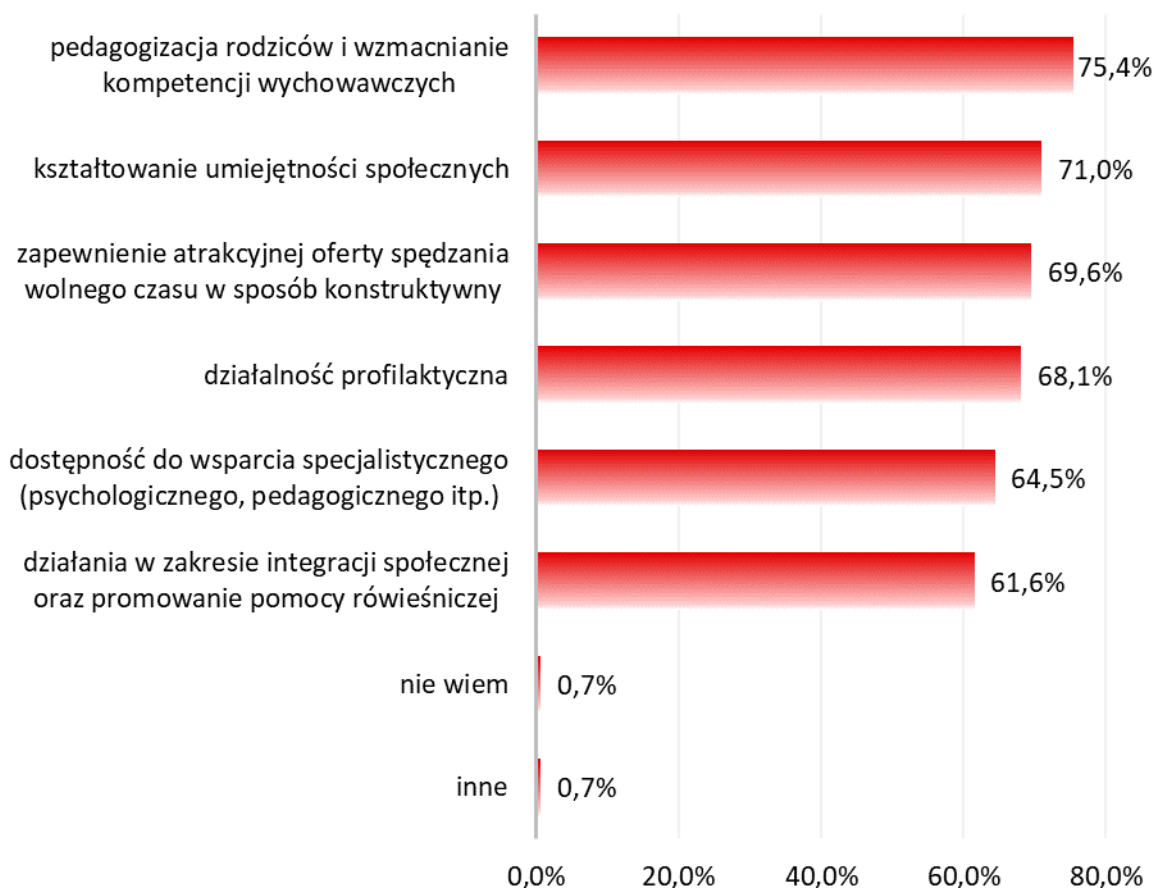
Kolejna część raportu ma na celu oszacowanie skali problemu nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych wśród młodych mieszkańców Gminy. Weryfikacji poddano czas, jaki uczniowie poświęcają na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Badanie wykazało, że znaczna część młodych mieszkańców poświęca na korzystanie z tego typu urządzeń powyżej 1 godziny do 3 godzin dziennie (37,8%) oraz powyżej 3 godzin do 5 godzin (26,7%). 12,1% ankietowanych przeznacza na to od 5 do 7 godzin dziennie, natomiast 6,4% – powyżej 7 godzin. Przedział czasowy do 1 godziny dziennie wskazało 11,9% uczniów. 4,4% ankietowanych nie korzysta z urządzeń elektronicznych/ Internetu codziennie, a 0,7% nie robi tego w ogóle.

Tabela 10. Ile czasu poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu, w ciągu dnia, w którym ich używasz? N=595

Interesującym obszarem tematycznym poruszonym w badaniu nauczycieli wołomińskich szkół dotyczył szeroko pojętych działań profilaktycznych. Jedno z pytań dotyczyło wskazania obszarów, które powinny być w szczególności rozwijane, w celu zapobieżenia podejmowania się przez uczniów zachowań ryzykownych, związanych z uzależnieniem i przemocą. Największy odsetek badanych wskazał na pedagogizację rodziców i wzmacnianie kompetencji wychowawczych (75,4%), niewiele mniej badanych podało kształtowanie umiejętności społecznych (71,0%) oraz zapewnienie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu w sposób konstruktywny (69,6%), czy działalność profilaktyczną (68,1%). Odpowiedzi 64,5% nauczycieli dotyczyły dostępności do wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego itp.), natomiast 61,6% osób – działań w zakresie integracji społecznej oraz promowania pomocy rówieśniczej. Znikome odsetki respondentów zaznaczyły odpowiedź „nie wiem” oraz „inne” nie podając konkretnych obszarów warty rozwinięcia (po 0,7%).

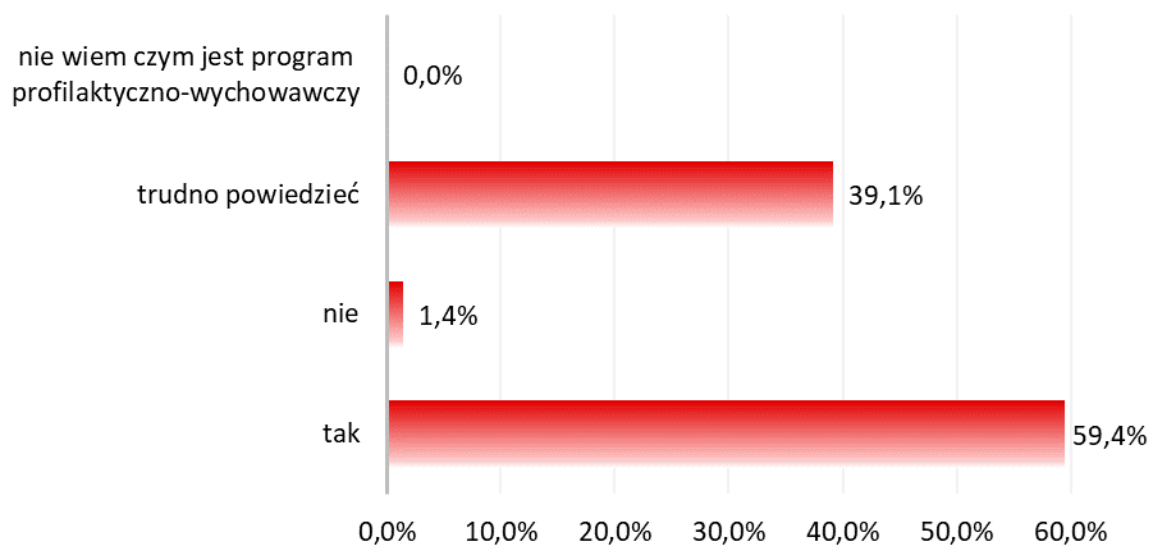
Wykres 9. Które z niżej wymienionych obszarów powinny być szczególnie rozwijane, aby zapobiegać podejmowaniu się przez uczniów zachowań ryzykownych, związanych z uzależnieniami i przemocą? N=138

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdaniem większości respondentów program profilaktyczno-wychowawczy w szkole, w której pracują, ma realny wpływ na rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy wśród uczniów (59,4%), z kolei 39,1% osób miało trudności z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie. 1,4% nauczycieli uważa, że program ten nie ma wpływu na rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy wśród uczniów.

Wykres 10. Czy Pana/i zdaniem program profilaktyczno-wychowawczy w szkole, w której Pan/i pracuje ma realny wpływ na rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy wśród uczniów? N=138

Wnioski z przeprowadzonych badań w zakresie:

a) problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych

Zogniskowane wywiady grupowe przeprowadzone na terenie gminy Wołomin ujawniły istnienie problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu i substancji psychoaktywnych. Respondenci potwierdzili przypadki uzależnień wśród mieszkańców Gminy. Zwrócono jednakże uwagę, że uzyskiwanie pomocy jest ułatwione dzięki dostępowi do Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień, jednak istnieje potrzeba większej świadomości społecznej dotyczącej proszenia o pomoc. W kontekście młodzieży zauważono wzrost zainteresowania substancjami psychoaktywnymi, szczególnie podczas pandemii COVID-19, co może wynikać z ograniczenia kontaktów społecznych i związanych z tym emocji. Dostęp do alkoholu dla dzieci i młodzieży pozostaje problemem pomimo prawnego zakazu. Wskazano na potrzebę edukacji społeczeństwa w zakresie norm picia alkoholu oraz konieczność egzekwowania prawa. Istnieje także obawa przed dostępem do innych substancji psychoaktywnych. Wnioski obejmują konieczność intensyfikacji działań edukacyjnych, wdrażania programów profilaktycznych w szkołach oraz zwiększenia świadomości społecznej na temat uzyskiwania pomocy. Istotne jest również promowanie współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. W kontekście młodzieży zauważono wzrost eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi. Rozmówcom zależy na wzmocnieniu działań profilaktycznych w szkołach oraz na lepszej współpracy między różnymi instytucjami. W kontekście dostępu do alkoholu wśród dzieci podkreślono, że mimo prawnego zakazu, dzieci łatwo zdobywają alkohol, często dzięki zakupom dokonywanym przez osoby dorosłe. Istnieje również problem wzrostu tolerancji społecznej wobec spożywania alkoholu przez nieletnich. Podsumowując, badanie wskazuje na istnienie problemu uzależnień od alkoholu i substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców gminy Wołomin, zwłaszcza w kontekście młodzieży. Wnioski te sugerują konieczność dalszych działań edukacyjnych, profilaktycznych oraz poprawy dostępu do pomocy dla osób dotkniętych tym problemem.

b) problemu uzależnień behawioralnych

Obszar dotyczący występowania uzależnień behawioralnych na terenie gminy Wołomin ukazują alarmujący wzrost uzależnień tego typu, głównie związanych z używaniem urządzeń elektronicznych, tj. komputera i telefonu. Respondenci zwracają uwagę na narastający problem uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, które dorastają w erze mediów elektronicznych. Dzieci są szczególnie narażone na uzależnienie od urządzeń elektronicznych, co prowadzi do osłabienia relacji społecznych i negatywnego wpływu na ich rozwój społeczny. Wpływ uzależnień behawioralnych obejmuje nie tylko aspekty społeczne, ale także psychiczne, takie jak depresja i skłonność do prób samobójczych, co może destabilizować więzi rodzinne. Istotnym aspektem jest również rezygnacja dzieci z pasji na rzecz uznania wśród rówieśników. Podczas wywiadów wskazano także na inne uzależnienia behawioralne, takie jak hazard czy zaburzenia związane z jedzeniem, jednakże zauważono, iż uzależnione osoby niewielki odsetku korzystają z pomocy. Zauważono także występowanie współistnienia uzależnień behawioralnych wraz z chemicznymi. Podsumowując, analiza sytuacji w gminie Wołomin sugeruje potrzebę skutecznych działań prewencyjnych i interwencyjnych w zakresie uzależnień behawioralnych. Reasumując, edukacja społeczeństwa, wsparcie psychologiczne dla rodzin i młodzieży oraz promocja zdrowego stylu życia są kluczowe dla przeciwdziałania rosnącemu problemowi uzależnień behawioralnych.

c) działalności profilaktycznej i pomocowej w zakresie uzależnień

Respondenci jednomyślnie podkreślili aktywność podejmowaną w obszarze działań profilaktycznych i pomocowych w zakresie uzależnień. Obejmuje różnorodne programy skierowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i rodzin. Warto zaznaczyć, że pojawiły się głosy świadczące o wyraźnym zapotrzebowaniu na zwiększenie działań profilaktycznych w szkołach. Współpraca między instytucjami przeciwdziałającymi uzależnieniom, a placówkami oświatowymi wymaga wzmocnienia, a wykorzystanie terapeutów do spotkań profilaktycznych stanowi kluczowy element. Równocześnie podkreślono znaczenie współpracy międzyinstytucjonalnej. Organizacje pozarządowe na terenie Gminy odgrywają istotną rolę w kompleksowej walce z problemem uzależnień. Mimo pozytywnych ocen działań profilaktycznych, rozmówcy podkreślili trudności w precyzyjnym pomiarze ich skuteczności. Niemniej jednak, panuje przekonanie, że nawet najmniejsze działanie może przynieść pozytywne efekty, co podkreśla potrzebę kontynuowania i rozwijania programów profilaktycznych. Kolejnym istotnym zagadnieniem, które wyłoniło się z rozmów, jest brak dostępu do pomocy psychiatrycznej dla dzieci, zwłaszcza w wieku poniżej 15 roku życia. Stanowi to pilny problem, wymagający skoordynowanych działań w celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia na terenie Gminy. Rola miejsc spotkań dla dzieci, pozbawionych stygmatyzacji, została wyeksponowana jako kluczowy element zapobiegania problemom uzależnień. Bezpieczna grupa rówieśnicza, wspierana przez dorosłych, może mieć leczniczy wpływ, zwłaszcza dla dzieci z różnymi problemami, w tym uzależnieniami. W kontekście potrzeb edukacyjnych rodziców pojawia się postulat intensyfikacji działań edukacyjnych, które zwiększą ich świadomość i zrozumienie potrzeb dzieci. Wspólnotowość, czyli możliwość bycia w bezpiecznej grupie, wydaje się stanowić kluczowy czynnik leczniczy.

Wspólnocie przypisuje się ogromne znaczenie, nawet bardziej niż terapii jednostkowej, zwłaszcza dla dzieci doświadczających samotności. Podsumowując, kompleksowe spojrzenie na działania profilaktyczne i pomocowe ukazuje zarówno osiągnięcia, jak i obszary wymagające dalszych działań oraz doskonalenia istniejących programów na terenie gminy Wołomin.

d) przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej

Obszar dotyczący przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej w gminie Wołomin ukazuje kompleksowość problemu oraz konieczność skutecznych działań profilaktycznych. Respondenci zwracają uwagę na istnienie przemocy domowej, często ukrytej, a brak wiedzy w szkołach utrudnia skuteczną interwencję. Dzieci i kobiety są najczęstszymi ofiarami, jednak zjawisko przemocy dorosłych dzieci wobec rodziców również istnieje. Przewodzącą formą przemocy jest przemoc psychiczna, przy czym brakuje świadomości społecznej dotyczącej jej istoty. Wzorce pokoleniowe, uzależnienia i choroby psychiczne są identyfikowane jako przyczyny przemocy domowej. Konieczne jest zwiększenie edukacji rodziców na temat przejawów przemocy oraz szkoleń dla nauczycieli w celu skutecznego rozpoznawania i przeciwdziałania tym zjawiskom. W kontekście przemocy rówieśniczej, media społecznościowe stanowią istotny czynnik wzrostu tego problemu. Przemoc ta przeniosła się do świata wirtualnego, co utrudnia jej wykrywanie przez pedagogów. Wzrasta także skala przemocy rówieśniczej, wymagając skuteczniejszych działań zarówno ze strony szkół, jak i lokalnych władz. Gmina podejmuje pewne kroki w przeciwdziałaniu przemocy rówieśniczej, ale potrzebne są dodatkowe inicjatywy, takie jak większa liczba miejsc, gdzie dzieci mogą spędzać wolny czas, czy zajęcia z różnych dziedzin. Istnieje także potrzeba integracji rodzin, aby wpływ społeczny dzieci miał odbicie w ich środowisku. Podsumowując, badania te wyraźnie wskazują na potrzebę skoordynowanych i zintegrowanych działań, obejmujących edukację, wsparcie społeczne i tworzenie bezpiecznych przestrzeni dla dzieci i młodzieży, zarówno w środowisku domowym, jak i szkolnym. Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej wymaga zaangażowania wszystkich uczestników procesu wychowania i edukacji.

e) działalności profilaktycznej i pomocowej w zakresie problemu przemocy

Zakres działań profilaktycznych i pomocowych dotyczących problemu przemocy, według osób biorących udział w badaniu jest zadowalający. Narracja z badań ukazuje, że Gmina podejmuje różnorodne inicjatywy, obejmujące spotkania grup roboczych, monitorowanie sytuacji osób dotkniętych przemocą, oraz wsparcie psychologiczne. Zwrócono uwagę także, na współpracę z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej oraz edukację, obejmującą moduły terapeutyczne, warsztaty dla osób doznających i stosujących przemoc, a także projekty edukacyjne w szkołach. Jednym z kluczowych elementów jest istnienie rodzin zastępczych, pełniących funkcję pierwszej pomocy dla dzieci dotkniętych przemocą w domu. W badaniach ujawniono jednak wyzwania, takie jak np. braki w dostępie do zasobów terapeutycznych. Wnioski wskazują także na potrzebę większego wsparcia finansowego, szczególnie dla organizacji pozarządowych, oraz konieczność ciągłych działań edukacyjnych, aby zwiększyć świadomość społeczeństwa. Istnieje nadzieja na rozwinięcie działań organizacji pozarządowych oraz poprawę współpracy Gminy z powiatem. Podsumowując, podkreślono znaczący wysiłek podejmowany przez instytucje i organizacje działające w gminie Wołomin, w przeciwdziałaniu przemocy, jednak jednocześnie zaznaczono potrzebę systemowych zmian i zwiększonego wsparcia, aby skutecznie adresować wyzwania związane z tym problemem społecznym.

f) skuteczności działań i współpracy międzyinstytucjonalnej

Podkreślając problematykę finansową, reprezentanci organizacji podkreślają konieczność poszukiwania alternatywnych źródeł pieniędzy, aby sprostać oczekiwaniom społecznym. Ograniczenia finansowe związane są także z brakami lokalowymi, co jest szczególnie wymagające w kontekście dostosowania miejsc do działań społecznych. Mimo trudności, zwraca się uwagę na dobrą relację międzyludzką między pracownikami różnych instytucji i organizacji. Współpraca opiera się bardziej na relacjach międzyosobowych niż na formalnych strukturach, co stanowi pewien pozytywny aspekt w trudnych warunkach działania. Wnioski wskazują także na potrzebę stworzenia instytucji koordynującej, która integrowałaby działania różnych organizacji na terenie Gminy. Taka struktura miałaby na celu usprawnienie współpracy i realizację wspólnych celów. Kolejnym aspektem, który pojawia się w badaniach, jest brak miejsc dedykowanych młodzieży w wieku około 18 lat. Istnieje potrzeba przestrzeni, gdzie mogliby rozwijać się i integrować, co stanowi wyzwanie dla Gminy. Pojawił się także głos dotyczący zapotrzebowania na instytucję koordynującą, która mogłaby sprawnie integrować i wspierać różnorodne działania społeczności lokalnej.

Rekomendacje:

- a) Ograniczanie dostępności napojów alkoholowych na terenie Gminy, zwłaszcza w przypadku dzieci i młodzieży
1. dalsze włączanie się w lokalne oraz ponadlokalne kampanie profilaktyczne, a także tworzenie autorskich akcji;
 2. kontynuacja realizowania programów profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów o udowodnionej skuteczności, rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom;
 3. rozwój i stałe zwiększanie dostępności do poradnictwa, terapii i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu, osób współ-uzależnionych oraz osób z syndromem dorosłych dzieci alkoholików (DDA);
 4. podnoszenie kompetencji osób i instytucji działających w obszarze uzależnienia od alkoholu, poprzez organizowanie szkoleń i kursów;
 5. prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej dla sprzedawców z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.
- b) Wyeliminowanie dystrybucji nielegalnych substancji na terenie Gminy, poprzez zwiększenie działań Policji i innych służb w zakresie przeciwdziałania handlu narkotykami;
1. dalsze prowadzenie szkoleń/warsztatów dla rodziców oraz wychowawców, na temat rozpoznawania i reagowania w przypadku zażywania przez dzieci i młodzież środków psychoaktywnych;
 2. kontynuowanie szerokiej działalności edukacyjnej, informującej o konsekwencjach społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy;
 3. poprawa funkcjonowania osób uzależnionych od narkotyków lub zażywających je w sposób szkodliwy, poprzez rehabilitację, ograniczanie szkód zdrowotnych oraz reintegrację społeczną;
 4. inicjowanie poszerzania oferty placówek ochrony zdrowia o programy wychodzenia z narkomanii.
- c) Prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy domowej, a także motywowanie do przełamywania tzw. „zmowy milczenia” w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim;
1. promowanie w placówkach oświatowych, opiekuńczo wychowawczych oraz wsparcia dziennego postaw wolnych od przemocy rówieśniczej;
 2. dalsze upowszechnienie informacji o dostępnych miejscach w środowisku lokalnym, w których świadczona jest pomoc medyczna, psychologiczna, prawna, socjalna oraz zawodowa osobom dotkniętym przemocą;
 3. zacieśnianie współpracy z przedstawicielami służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy i wymiaru sprawiedliwości, poprzez prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń;
 4. realizowanie procedury „Niebieskie Karty” oraz organizowanie i finansowanie szkoleń dla podmiotów biorących w niej udział, dotyczących obowiązujących procedur i zasad podejmowania interwencji.
- d) Ograniczanie dostępności napojów alkoholowych na terenie Gminy, zwłaszcza w przypadku dzieci i młodzieży dalsze włączanie się w lokalne oraz ponadlokalne kampanie profilaktyczne, a także tworzenie autorskich akcji;
1. kontynuacja realizowania programów profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów o udowodnionej skuteczności, rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom;
 2. rozwój i stałe zwiększanie dostępności do poradnictwa, terapii i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu, osób współ-uzależnionych oraz osób z syndromem dorosłych dzieci alkoholików (DDA);
 3. podnoszenie kompetencji osób i instytucji działających w obszarze uzależnienia od alkoholu, poprzez organizowanie szkoleń i kursów;
 4. prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej dla sprzedawców z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.
- e) Wyeliminowanie dystrybucji nielegalnych substancji na terenie Gminy, poprzez zwiększenie działań Policji i innych służb w zakresie przeciwdziałania handlu narkotykami;
1. dalsze prowadzenie szkoleń/warsztatów dla rodziców oraz wychowawców, na temat rozpoznawania i reagowania w przypadku zażywania przez dzieci i młodzież środków psychoaktywnych;
 2. kontynuowanie szerokiej działalności edukacyjnej, informującej o konsekwencjach społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy;

3. poprawa funkcjonowania osób uzależnionych od narkotyków lub zażywających je w sposób szkodliwy, poprzez rehabilitację, ograniczanie szkód zdrowotnych oraz reintegrację społeczną;
4. inicjowanie poszerzania oferty placówek ochrony zdrowia o programy wychodzenia z narkomanii.

f) Prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy domowej, a także motywowanie do przełamywania tzw. „zmowy milczenia” w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim;

1. promowanie w placówkach oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych oraz wsparcia dziennego postaw wolnych od przemocy rówieśniczej;
2. dalsze upowszechnienie informacji o dostępnych miejscach w środowisku lokalnym, w których świadczona jest pomoc medyczna, psychologiczna, prawna, socjalna oraz zawodowa osobom dotkniętym przemocą;
3. zacieśnianie współpracy z przedstawicielami służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy i wymiaru sprawiedliwości, poprzez prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń;
4. realizowanie procedury „Niebieskie Karty” oraz organizowanie i finansowanie szkoleń dla podmiotów biorących w niej udział, dotyczących obowiązujących procedur i zasad podejmowania interwencji.

Rozdział 2. Plan działania na 2024 rok

I. Picie alkoholu, uzależnienia behawioralne i używanie środków psychoaktywnych oraz zjawisko przemocy. Cel strategiczny: Popularyzowanie działań kształtujących prozdrowotny styl życia oraz diagnoza problemów.

CELE SZCZEGÓŁOWE	PLANOWANE DZIAŁANIA	MIERNIK OSIĄGANIA CELU	REALIZATORZY PROGRAMU
1. Wspieranie szkół w podejmowaniu działań profilaktyczno – edukacyjnych podkreślających postawy abstynenckie i kształtujących motywację do dbania o zdrowie u dzieci i młodzieży szkolnej oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych związanych z przemocą rówieśniczą.	1. Wdrażanie programów profilaktycznych (profilaktyka: uniwersalna, selektywna, wskazująca) adresowanych do dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.	Liczba uczestników.	OPTU/UM/NGO/ inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w zależności od rodzaju zadania
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.	1. Finansowanie kampanii i akcji informacyjno-edukacyjnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba przeprowadzonych kampanii i akcji.	UM/OPS/NGO/ inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w zależności od rodzaju zadania
3. Kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych wśród dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów w czasie	1. Organizacja zimowych i letnich warsztatów z programem edukacyjno – profilaktycznym.	Liczba uczestników.	UM/OPS/NGO/ MUZEUM inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w

wolnym poprzez wzmocnienie czynników chroniących.			zależności od rodzaju zadania
	2. Organizacja: „Zima w mieście” i „Lato w mieście”- z programem edukacyjno – profilaktycznym.	Liczba uczestników.	UM/OPS/NGO/MDK/OSiR inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w zależności od rodzaju zadania
	3. Organizacja zajęć pozaszkolnych (np. zielone szkoły) o charakterze wychowawczym i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.	Liczba uczestników.	UM/OPS/NGO/ inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w zależności od rodzaju zadania
	4. Finansowanie i/lub dofinansowanie prowadzenia zajęć/projektów promujących zdrowy styl życia i stanowiących alternatywę wobec środków uzależniających oraz zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży, w tym profilaktyka uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników.	UM/OSiR/ MUZEUM/NGO/ inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w zależności od rodzaju zadania
	5. Organizacja i /lub dofinansowanie wycieczki dla dzieci i młodzieży połączonego z realizacją zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym profilaktyki uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników.	UM/OPS/NGO/OP TU/ inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w zależności od rodzaju zadania
	6. Upowszechnianie i wspieranie różnorodnych form spędzania czasu wolnego, będących formą profilaktyki adresowaną do wszystkich grup wiekowych poprzez: lokalne przedsięwzięcia rodzinne, o charakterze kulturalnym, a także inne wydarzenia lokalne.	Liczba uczestników.	MDK/NGO/UM inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w zależności od rodzaju zadania
4. Wzmocnienie instytucjonalne realizatorów Programu oraz podnoszenie poziomu kompetencji profesjonalistów zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów związanych z uzależnieniami.	1. Szkolenia, warsztaty, programy edukacyjne oraz przygotowanie materiałów informacyjnych dla osób, podmiotów, realizatorów realizujących zadania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom	Liczba uczestników. Ocena jakości i przydatności szkoleń/warsztatów/ materiałów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom dokonywanych przez użytkowników/realizatorów Programu	UM/OPS/NGO/ OPTU/ inni partnerzy zewnętrzni do współpracy w zależności od rodzaju zadania

II. Rodzinne obciążenia spowodowane nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz zjawisko przemocy w rodzinie. Cel strategiczny: Udzielanie pomocy psychospołecznej rodzinom, w których występują lub mogą wystąpić problemy związane z alkoholem, innymi środkami psychoaktywnymi oraz przemocą w rodzinie.

CELE SZCZEGÓŁOWE	PLANOWANE DZIAŁANIA	MIERNIKI OSIĄGANIA CELU	REALIZATORZY PROGRAMU
1. Pomoc rodzinom w opiece i wychowaniu dzieci, w szczególności rodzinom doświadczającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	1. Prowadzenie (w formie opiekuńczej) placówek wsparcia dziennego. 2. Prowadzenie i wspieranie innych niż placówki wsparcia dziennego instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form pracy z dziećmi i młodzieżą	1. Liczba dzieci uczęszczających do placówek. 2. Liczba uczestników uczęszczających do innych placówek niż pwd. 3. Liczba placówek.	OPTU/NGO/UM/ inni partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy w zależności od rodzaju zadania
2. Wspieranie członków rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkotykowym.	1. Podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	1. Liczba osób wobec których wszczęto postępowanie wyjaśniające, 2. Ilość wniosków jakie zostaną złożone do GKRPA	OPS/ GKRPA
3. Pomoc osobom i rodzinom będącym w kryzysie, w szczególności z problemami alkoholowymi, w związku z wystąpieniem problemu przemocy w rodzinie: doświadczających przemocy, stosujących przemoc, świadków przemocy w rodzinie.	1. Prowadzenie grupy wsparcia z elementami psychoedukacji zwiększającej umiejętności radzenia sobie z przemocą dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	Liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia.	OPS
	2. Inne działania informacyjno-edukacyjne związane z przeciwdziałaniem przemocy.	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniu.	OPS
	3. Prowadzenie i finansowanie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego (PIK) dla osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar i sprawców przemocy i ich rodzin.	1. Liczba osób korzystających z konsultacji 2. Ilość udzielonych usług	OPS
4. Pomoc w integracji społecznej osób podlegających wykluczeniu społecznemu, w szczególności z powodu uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, w	Prowadzenie i finansowanie działań Klubu Integracji Społecznej (KIS)	1. Liczba osób korzystających z KIS 2. Ilość udzielonych usług	OPS

kryzysie bezdomności, długotrwale bezrobotnych			
5. Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1. Szkolenia z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz profilaktyki uzależnień, pracy z klientem niezmotywowanym.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	OPS/GKRPA
	2. Konsultacje specjalistyczne/superwizja	Liczba osób korzystających z konsultacji specjalistycznych/ superwizji	OPS/GKRPA

III. **Duża dostępność fizyczna alkoholu.** Cel strategiczny: Ograniczanie dostępności fizycznej napojów alkoholowych oraz diagnoza zjawiska sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim.

CELE SZCZEGÓŁOWE	PLANOWANE DZIAŁANIA	MIERNIKI OSIĄGANIA CELU	REALIZATORZY PROGRAMU
1. Diagnoza zjawiska sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim w gminie Wołomin.	1. Przeprowadzenie badań metodą „Tajnego klienta” diagnozujących zjawisko sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.	Liczba punktów sprzedaży objętych badaniem.	OPS
2. Przestrzeganie zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	1. Kontrolowanie przez organ zezwalający punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	Liczba przeprowadzonych kontroli.	UM/OPS/GKRPA

Rozdział 3.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)

1. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- 1) Podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 2) Udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
 - a) przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią,
 - b) motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego,
 - c) kierowanie do biegłych sądowych na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
 - d) kierowanie spraw do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
 - e) podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie,
 - f) kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych w przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne.
- 3) Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności usytuowania punktów sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej.
- 4) Uczestniczenie w kontrolach punktów sprzedaży napojów alkoholowych w ramach upoważnienia Burmistrza.

2. Wynagrodzenie członków GKRPA.

1) Członkom Komisji za udział w posiedzeniach przysługuje wynagrodzenie w wysokości nieprzekraczającej:

a) dla przewodniczącego Komisji 20% minimalnego wynagrodzenia miesięcznego ustalonego w trybie i na zasadach określonych ustawą o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, zwanego dalej "minimalnym wynagrodzeniem" - za przewodniczenie Komisji,

b) dla członków Komisji 7% minimalnego wynagrodzenia miesięcznego.

2) Wynagrodzenia o których mowa w punktach powyższych będą wypłacane na podstawie listy obecności z budżetu gminy Wołomin, dział 851, rozdział 85154.

3) Wypłata wynagrodzenia dokonywana będzie przelewem na wskazany przez członka Komisji numer konta bankowego w terminie do 10.go dnia miesiąca następującego po miesiącu przepracowanym.

Rozdział 4.

Źródła finansowania oraz podmiot koordynujący i realizatorzy

1. Źródłem finansowania zadań określonych w niniejszym Programie są środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, oraz części opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym, tj. za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, tzw. „małpki”.

2. Koordynatorem programu jest Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Wołominie.

3. Zadania Programu realizowane będą przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wołominie, Miejski Dom Kultury w Wołominie, Ośrodek Sportu i Rekreacji „HURAGAN” w Wołominie, Muzeum Zofii i Wacława Nałkowskich w Wołominie, Urząd Miejski w Wołominie, organizacje pozarządowe, jak również inne jednostki, wydziały i podmioty uprawnione do realizacji zadań ww. programu zgodnie z zapotrzebowaniem.

4. Realizatorzy Programu składają do Koordynatora Programu sprawozdanie – za I półrocze i za rok budżetowy.

Rozdział 5.

Raport z realizacji Programu

Raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji, Burmistrz Wołomina przedkłada Radzie Miejskiej w Wołominie w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2024”

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) do wyłącznej właściwości rady gminy należy stanowanie w sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy.

Art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151) stanowi, że „*Organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożycia, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy*”. Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 wyżej cytowanej ustawy „*prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin*”.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939) określa między innymi zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerozu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii. Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 tejże ustawy, przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, a gminny program przeciwdziałania narkomanii uchwała rada gminy.

Działania podejmowane w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii mają niejednokrotnie pokrywające się cele i metody ich realizacji oraz jedno źródło finansowania, którym są opłaty za wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu. Taki stan prawny daje podstawę do przyjęcia jednego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Program określa problemy, cele strategiczne i szczegółowe, podejmowane działania, realizatorów oraz wskaźniki ich realizacji.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, który stanowi, że „*Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika*”. Realizatorami programu będą Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Profilaktyki, Terapii Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wołominie, Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Wołominie jak również inne podmioty, w tym jednostki organizacyjne gminy i organizacje pozarządowe uprawnione do realizacji zadań ww. Programu.

Wobec faktu, że program podejmowany jest na corocznie, a okres obowiązywania Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2023 dla gminy Wołomin upłynął z dniem 31 grudnia 2023 r., istnieje konieczność uchwalenia nowego programu.

Program przewiduje następujące skutki społeczne: propagowanie zdrowego stylu życia, ograniczenie skutków zaburzeń życia rodzinnego w tym przemocy w rodzinie, poprawę stanu psychofizycznego i społecznego funkcjonowania osób nadużywających i uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

Program wywołuje skutki gospodarcze, ponieważ promuje odpowiedzialny handel oraz skutek prawny ponieważ wiąże się z dalszymi działaniami jakie muszą być podjęte celem realizacji zadań.

Program finansowany będzie ze środków pochodzących z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i kształtowany w odniesieniu do wydatków w latach poprzednich.

Źródłem finansowania Programu są środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, oraz części opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym, tj. za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, tzw. „małpki”, ujęte w budżecie gminy Wołomin na rok 2024.

Planowane na rok 2024 łączne nakłady finansowe wynoszą 1 279 000 zł.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2024 opracowany został przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Wołominie.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.